

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-86-101>

УДК 336.7:334.012.64

АЛЬТЕРНАТИВНЕ ЦИФРОВЕ ФІНАНСУВАННЯ ЯК ДРАЙВЕР ВІДНОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ: ТРАНСФОРМАЦІЯ МОДЕЛЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ

ALTERNATIVE DIGITAL FINANCE AS A DRIVER OF ENTREPRENEURSHIP RECOVERY IN UKRAINE: TRANSFORMATION OF MODELS UNDER WAR CONDITIONS

Мельник Тетяна Миколаївна

доктор економічних наук, професор кафедри міжнародного менеджменту,
Державний торговельно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3839-6018>

Melnyk Tetiana

State University of Trade and Economics

У статті досліджено роль альтернативного цифрового фінансування у відновленні підприємницької активності в Україні в умовах війни та повоєнної трансформації. Актуальність зумовлена порушенням функціонування традиційних кредитних каналів та зростанням потреби у децентралізованих джерелах капіталу для малого та середнього підприємництва. На основі аналізу глобального ринку альтернативного фінансування, даних Cambridge Centre for Alternative Finance та українських галузевих оглядів запропоновано фазову модель розвитку альтернативного цифрового фінансування у постконфліктній економіці. Модель виокремлює кризову, стабілізаційну та відновлювальну фази з характерними інструментами та механізмами впливу на підприємницькі рішення. Сформульовано рекомендації щодо регуляторної гармонізації з ECSPR ЄС.

Ключові слова: альтернативне фінансування, краудфандинг, цифрові фінанси, підприємництво, постконфліктна економіка, Україна.

The article investigates the role of alternative digital finance in restoring entrepreneurial activity in Ukraine under conditions of war and post-war transformation. The relevance of the topic is determined by the dysfunction of traditional credit channels caused by the elevated key policy rate of the National Bank of Ukraine, the increase in risk premiums for frontline regions, and the destruction of productive assets, which collectively pushed a significant share of small and medium enterprises beyond the reach of formal banking finance. The aim of the study is to conceptualize a phase-based model of the transformation of alternative digital finance as a driver of entrepreneurship recovery in Ukraine during the war and post-war reconstruction. The methodological framework combines comparative analysis of global benchmarks published by the Cambridge Centre for Alternative Finance, secondary data from Ukrainian industry reviews and platforms, and conceptual generalization based on the digital inclusive finance theory. The classification of alternative finance instruments includes donation-based, reward-based, equity-based, and debt-based crowdfunding, peer-to-peer lending, invoice trading, and tokenization. The main result is the formulation of a three-phase model that distinguishes the crisis phase (2022-2023), characterized by the dominance of donation-based crowdfunding and the function of resilience; the stabilization phase (2023-2026), defined by the growth of reward-based crowdfunding for SMEs and the function of adaptation; and the recovery phase (2026+), associated with equity crowdfunding, tokenization, and the function of growth. The model extends the theoretical framework of digital inclusive finance from a static inclusion-oriented to a dynamic resilience-oriented description of functions. The practical value lies in policy recommendations regarding the harmonization of Ukrainian crowdfunding legislation with the European Crowdfunding Service Providers Regulation (EU) 2020/1503, the integration of crowdfunding services into the Diia.Business infrastructure, and the development of incentives for diaspora investment capital.

Keywords: alternative finance, crowdfunding, digital finance, entrepreneurship, post-conflict economy, Ukraine.

Постановка проблеми. Повномасштабне російське вторгнення в Україну створило безпрецедентну ситуацію, у якій традиційні канали банківського кредитування перестали ефективно виконувати функцію фінансової підтримки малого та середнього підприємництва. Зростання облікової ставки Національного банку України, підвищення ризик-премій для прифронтових і постраждалих регіонів, скорочення кредитного портфеля для МСП на тлі масштабних руйнувань виробничих активів призвели до того, що значна частина підприємств опинилася поза межами доступу до формального фінансування. За оцінками Київської школи економіки, прямі збитки бізнесу від війни обчислюються десятками мільярдів доларів [18], а сукупні потреби України у відновленні перевищують 486 мільярдів доларів за оновленими розрахунками Світового банку [19]. У цих умовах потреба у швидкому, гнучкому та децентралізованому капіталі стає критичною умовою виживання й перезапуску підприємницької активності.

Альтернативне цифрове фінансування, краудфандинг донорський, винагородний, акційний, борговий, peer-to-peer-кредитування, інвойс-трейдинг, токенизація – перетворюється з нішевого інструменту на потенційний драйвер відновлення підприємництва. Глобальний ринок альтернативного фінансування за оцінками Cambridge Centre for Alternative Finance перевищує 300 мільярдів доларів річного обсягу та продовжує зростати [9]. В Україні цей ринок розвивається в специфічних умовах війни, цифровізації державних сервісів і активної мобілізації ресурсів діаспори, що відрізняє його траєкторію від моделей, описаних у міжнародній літературі.

Актуальність дослідження зумовлена потребою концептуалізації того, як механізми альтернативного фінансування трансформуються в умовах системного воєнного шоку та як вони можуть бути інтегровані в стратегію повоєнного економічного відновлення України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. ослідження впливу цифрового фінансування на підприємницьку активність активно розвивається в міжнародній літературі останнього десятиліття. Найповніше теоретико-емпіричне обґрунтування цього зв'язку представлено в роботах, що використовують концепцію цифрового інклюзивного фінансування. Зокрема, Z. Chen, J. Zhang і X. Liu [1] на основі даних China Household Finance Survey за 2017–2021 роки емпірично довели, що роз-

виток цифрового інклюзивного фінансування статистично значущо стимулює підприємницькі рішення домогосподарств, причому ключовим механізмом виступає оптимізація розподілу фінансових ресурсів. Подібні висновки підтверджуються в роботах T. Ding, Y. Li, W. Zhu [2], Y. Du, Q. Wang, J. Zhou [3] та X. Guo et al. [4], які демонструють, що цифрові фінансові технології знижують інформаційну асиметрію між інвесторами та підприємцями, скорочують трансакційні витрати й зменшують залежність стартапів від заставного забезпечення.

Теоретичну основу для дослідження краудфандингу заклали роботи E. Mollick [6], P. Belleflamme, T. Lambert, A. Schwienbacher [7], а також J. Block et al. [8], які концептуалізували нових учасників ринку підприємницьких фінансів і обґрунтували переваги колективного фінансування для подолання equity gap у стартап-сегменті. Методологічно ключовим джерелом для аналізу глобального ринку альтернативного фінансування виступає серія Global Alternative Finance Market Benchmarking Reports, що публікуються Cambridge Centre for Alternative Finance [9]. Ці звіти формують стандартизовану типологію інструментів альтернативного фінансування та відстежують динаміку ринкових обсягів за регіонами.

В українській науковій літературі тема альтернативного фінансування представлена переважно роботами С. Теслюк, Н. Матвійчук, Н. Демчук [11], І. Ахновської, О. Левченко [12], Д. В. Поповича, Н. В. Назар, Н. В. Савчин [14], що описують природу краудфандингу та його типологію. У дослідженнях Н. І. Ситник [15] та О. М. Шевченко, О. О. Казак [16] порівнюються вітчизняні та міжнародні платформи, аналізуються перепони регуляторного характеру. Останні публікації фіксують специфічну українську модель військового краудфандингу як гібридного феномену, що поєднує функції оборонного фінансування, технологічної інновації та суспільної мобілізації [17].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз існуючих досліджень виявляє суттєвий науковий розрив. По-перше, переважна більшість міжнародних робіт розглядає альтернативне фінансування у стабільних економічних контекстах, не враховуючи специфіки постконфліктних трансформацій. По-друге, українські публікації переважно мають описовий характер і не пропонують концептуальної моделі, яка б пояснювала еволюцію функціональної ролі альтернативного фінансування протягом

різних фаз воєнно-економічного циклу. По-третє, відсутні роботи, які б систематизовано пов'язували український ринок із глобальними бенчмарками та теоретичними механізмами, описаними в дослідженнях Z. Chen, J. Zhang, X. Liu [1] та X. Lian, Y. Mu, W. Zhang [5] про цифрове інклюзивне фінансування.

Формулювання цілей статті. Метою статті є концептуалізація фазової моделі трансформації альтернативного цифрового фінансування як драйвера відновлення підприємництва в Україні в умовах війни та повоєнного відновлення. Для досягнення мети поставлено такі завдання: схарактеризувати глобальний ринок альтернативного цифрового фінансування на основі даних Cambridge Centre for Alternative Finance; описати поточний стан українського ринку альтернативного фінансування з акцентом на підприємницькому сегменті; обґрунтувати фазову модель розвитку альтернативного фінансування в постконфліктній економіці; визначити практичні рекомендації для регуляторної та інституційної підтримки галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Глобальний контекст альтернативного цифрового фінансування. Альтернативне цифрове фінансування як самостійний сегмент фінансової системи сформувалося протягом 2010-х років завдяки конвергенції інтернет-технологій, мобільних платежів і краудсорсингових моделей колективної взаємодії. У звітах Cambridge Centre for Alternative Finance [9] виокремлено базову типологію інструментів, яка стала загальноприйнятою в міжнародних дослідженнях. Систематизація основних типів альтернативного фінансування за функціональним призначенням, типовими обсягами та цільовою аудиторією наведена у таблиці 1.

Згідно з оцінками CCAF, сукупний обсяг глобального ринку альтернативного фінансування у 2018 році перевищив 300 мільярдів доларів США [9]. Структурно ринок зазнав значної трансформації: до 2018 року на Китай припадало понад 70% світового обсягу, однак внаслідок жорстких регуляторних реформ і колапсу сегменту реєр-to-реєр-кредитування частка КНР скоротилася до 1% у 2020 році [9]. Ця трансформація змінила географічну структуру ринку: лідерами стали США, Велика Британія та країни континентальної Європи.

Окремою віхою у європейському регуляторному ландшафті стало ухвалення Регла-

менту (ЄС) 2020/1503 про європейських постачальників послуг краудфандингу для бізнесу (ECSPR) [10], який вступив у дію в листопаді 2021 року. Регламент уніфікував правила діяльності краудфандингових платформ у межах ЄС, встановив поріг залучення до 5 мільйонів євро на одну кампанію та запровадив єдиний стандарт захисту інвесторів. Для України, яка має зобов'язання щодо гармонізації законодавства з *acquis* ЄС, ECSPR є цільовою регуляторною моделлю.

Концептуально вплив альтернативного цифрового фінансування на підприємницьку активність ґрунтується на трьох механізмах, докладно обґрунтованих у роботі Z. Chen, J. Zhang і X. Liu [1, с. 2]: подоланні інформаційної асиметрії між інвесторами та підприємцями, оптимізації розподілу фінансових ресурсів через прямий контакт із «long-tail» сегментом, а також зниженні трансакційних витрат завдяки цифровізації процесів верифікації та моніторингу. Емпіричні дослідження на матеріалі Китаю [1; 2] довели статистично значущий позитивний вплив цих механізмів на ймовірність прийняття домогосподарством рішення про відкриття власного бізнесу.

Стан альтернативного фінансування в Україні. Український ринок альтернативного фінансування пройшов нерівномірну траєкторію розвитку. До 2014 року на ньому домінували пілотні проекти на платформах «Спільнокошт» і «Велика ідея» [21], орієнтовані переважно на соціальні та культурні ініціативи. Період 2014–2021 років характеризувався появою спеціалізованих платформ, наприклад RocketHub Ukraine, GoF, «Мое місто», платформи краудінвестингу на базі ПриватБанку, і поступовим зростанням обсягів, однак ринок залишався маргінальним порівняно з банківським кредитуванням [12; 15]. За даними галузевих оглядів, протягом 2021-2024 років кілька краудфандингових платформ припинили діяльність, і кількість активних майданчиків станом на 2026 рік скоротилася до приблизно п'яти основних [17].

Водночас скорочення кількості платформ супроводжувалося якісним стрибком у обсягах залучених коштів. Повномасштабне вторгнення істотно змінило природу українського краудфандингу: фонди «Повернись живим», United24 і платіжні рішення на базі топobank створили унікальний феномен військового краудфандингу, який за обсягами багатократно перевищив весь довоєнний цивільний сегмент [17]. Водночас підприємницький сегмент альтернативного фінансування, що

Таблиця 1

**Узагальнена типологія інструментів альтернативного цифрового фінансування
за класифікацією CCAF**

Тип інструменту	Механізм фінансування	Типовий обсяг кампанії	Цільова аудиторія	Динаміка ринку
Донорський краудфандинг	Безповоротна підтримка благодійних, культурних, соціальних ініціатив	До 50 тис. дол. США	Соціальні підприємці, благодійні організації, активісти	Стабільна, висока
Винагородний краудфандинг	Передзамовлення продукту або отримання нефінансової винагороди	10 — 500 тис. дол.	Стартапи, креативні індустрії, технологічні проекти	Висока
Акційний краудфандинг	Залучення капіталу в обмін на частку у власному капіталі компанії	100 тис. — 5 млн євро	Стартапи на ранніх стадіях, МСП із потенціалом масштабування	Зростаюча, регульована (ECSPR)
Борговий краудфандинг	Колективне надання позики з фіксованим відсотком повернення	10 — 500 тис. дол.	МСП із підтвердженою операційною історією	Висока
P2P-кредитування	Прямі позики між фізичними особами або до МСП через платформу	1 — 100 тис. дол.	Споживачі, мікро- та малий бізнес	Дуже висока (глобально)
Інвойс-трейдинг	Дисконтування дебіторської заборгованості для поповнення оборотного капіталу	Залежить від рахунка	МСП із дебіторською заборгованістю	Помірна
Токенізація активів	Випуск цифрових токенів, що представляють частку у фізичних або фінансових активах	Варіюється	Стартапи, нерухомість, інфраструктурні проекти	Низька, але зростає

Джерело: сформовано автором на основі [9; 10; 22] з урахуванням практики функціонування платформ альтернативного фінансування

безпосередньо пов'язаний зі створенням і відновленням бізнесу, розвивався значно повільніше. Окремі кейси (інвестиційний проєкт «Сімейні молочні ферми» з пропозицією дохідності від 21% річних [13]) демонструють появу бізнес-орієнтованих краудінвестиційних моделей, проте відсутність профільного законодавства про краудфандинг є ключовим стримувальним чинником.

Інституційну роль у підтримці підприємництва відіграє державна екосистема Дія.Бізнес [20], яка інтегрує грантові програми, навчальні ресурси та сервіси для МСП. Хоча Дія не виступає краудфандинговою платформою у вузькому сенсі, її цифрова інфраструктура

(зокрема BankID-верифікація та електронна ідентифікація) формує технологічний базис для розвитку повноцінних альтернативних фінансових інструментів у середньостроковій перспективі.

Фазова модель альтернативного фінансування у відновленні підприємництва. Зіставлення глобального контексту й українських емпіричних спостережень дозволяє запропонувати концептуальну фазову модель, яка пояснює трансформацію функціональної ролі альтернативного фінансування в постконфліктній економіці. Модель виокремлює три фази, кожна з яких характеризується домінуючим типом інструментів,

специфічною функцією у фінансовій системі та особливим характером впливу на підприємницькі рішення (табл. 2).

Запропонована модель розвиває теоретичну рамку Z. Chen, J. Zhang і X. Liu [1], розширюючи її з одновимірного (інклюзивного) до багатовимірного (інклюзивно-резильєнтного) опису функцій цифрового альтернативного фінансування. Якщо китайський кейс ілюструє стаціонарний механізм впливу цифрових фінансових технологій на підприємство, то український кейс демонструє динамічну траєкторію, у якій сама функціональна роль інструментів альтернативного фінансування змінюється залежно від макроекономічної фази. Це дозволяє інтерпретувати альтернативне фінансування не лише як засіб фінансової інклюзії, а й як механізм економічної резильєнтності в умовах системного воєнного шоку.

Принципово важливо, що перехід між фазами відбувається нелінійно й гетерогенно за регіонами та галузями: західні регіони України та IT-сектор уже перебувають у фазі 2 з елементами фази 3, тоді як прифронтові території залишаються переважно у фазі 1. Це ускладнює пряме регуляторне втручання й вимагає диференційованого підходу до підтримки альтернативного фінансування.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє сформулювати такі висновки. По-перше, альтернативне цифрове фінансування у сучасних умовах перетворилося з нішевого інструменту на повноцінний сегмент фінансової системи, що паралельно існує з традиційним банківським посередництвом і виконує функцію залучення капіталу для тих категорій підприємців, які з різних причин залишаються поза увагою класичних кредитних інституцій. По-друге, специфіка української

Таблиця 2

Фазова модель альтернативного цифрового фінансування у відновленні підприємництва в Україні

Параметр	Фаза 1: Кризова (2022–2023)	Фаза 2: Стабілізаційна (2023–2026)	Фаза 3: Відновлювальна (2026+)
Економічний контекст	Активні бойові дії на різних напрямках, масовий вихід бізнесу з ринку, руйнація інфраструктури	Адаптація економіки, релокація бізнесу, відновлення кредитування під держгарантії	Очікуване повоєнне відновлення, потреба у відбудові, повернення міжнародного капіталу
Домінантний тип фінансування	Донорський краудфандинг, діаспорні перекази	Винагородний краудфандинг для МСП, р2р-мікрокредитування, гібридні моделі	Акційний краудфандинг, борговий краудфандинг, токенизація, інвойс-трейдинг
Основна функція	Резильєнтність: виживання, екстрена ліквідність	Адаптація: оборотний капітал, релокація, перезапуск	Зростання: масштабування, інновації, інтеграція в ЄС
Підприємницький фокус	Збереження існуючого бізнесу	Перезапуск МСП, мікро- і соціальне підприємництво	Нові інноваційні стартапи, відбудовні проекти
Ключові актори	Фізособи-донори, волонтерські фонди	Громадські платформи, банки-посередники, Дія.Бізнес	Венчурні фонди, EBRD/IFC, інституційні інвестори
Механізм подолання асиметрії	Соціальна довіра, репутація фондів	Цифрова верифікація через Дія, історія платформи	Регуляторне розкриття, due diligence, аудит
Сила впливу на підприємницькі рішення	Слабка	Помірна	Сильна

Джерело: сформовано автором на основі [1; 9; 17]

економіки, обумовлена воєнним станом, руйнуванням виробничих потужностей та обмеженою доступністю банківського кредитування, формує принципово інший контекст функціонування альтернативного фінансування порівняно з тим, що зафіксовано у міжнародних дослідженнях. У цих умовах функціональна роль альтернативних інструментів зміщується від інклюзивної до резильєнтної, а згодом до інвестиційно-зростаючої. По-третє, обґрунтована автором фазова модель дозволяє пояснити логіку цього переходу та засвідчує, що різні етапи воєнно-економічного циклу потребують різних інструментів альтернативного фінансування і відповідно диференційованої державної політики.

На основі отриманих результатів сформульовано низку рекомендацій для державної політики. Першочерговим завданням є ухвалення профільного законодавства про краудфандинг, гармонізованого з європейськими нормами регулювання діяльності постачальників послуг колективного фінансування, оскільки відсутність такої правової рамки залишається основним бар'єром для розгортання акційного та боргового сегментів. Доцільною є інтеграція функціоналу крауд-

фандингу в національну цифрову екосистему підтримки підприємництва, що дозволить використати наявну інфраструктуру верифікації та електронної ідентифікації для зниження трансакційних витрат і підвищення довіри інвесторів. Окремим напрямом є розробка спеціалізованих платформних рішень для залучення діаспорного інвестиційного капіталу, що передбачає створення прозорих механізмів супроводу проєктів та податкового стимулювання. Нарешті, передумовою успішного розвитку акційного краудфандингу є системне підвищення фінансової грамотності населення та формування культури колективного інвестування.

Обмеження дослідження пов'язані з його концептуальним характером: фазова модель сформульована переважно як описова, а не каузальна, її часові межі є умовними, а фаза 3 значною мірою має нормативно-прогностичний характер. Перспективи подальших розвідок передбачають емпіричну операціоналізацію моделі на основі панельних даних українських платформ, регіональний компаративний аналіз, а також порівняння з траєкторіями розвитку альтернативного фінансування в інших постконфліктних економіках (Хорватія, Грузія, Боснія і Герцеговина).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Chen Z., Zhang J., Liu X. Encouraging entrepreneurship through digital inclusive finance. *Finance Research Letters*. 2025. Vol. 74. Article 106715. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.frl.2024.106715>
2. Ding T., Li Y., Zhu W. Can Digital Financial Inclusion (DFI) effectively alleviate residents' poverty by increasing household entrepreneurship? — an empirical study based on the China Household Finance Survey (CHFS). *Applied Economics*. 2023. Vol. 55. № 59. P. 6965–6977.
3. Du Y., Wang Q., Zhou J. How does digital inclusive finance affect economic resilience: evidence from 285 cities in China. *International Review of Financial Analysis*. 2023. Vol. 88. Article 102709.
4. Guo X., Wei T., Wang A., Hu H. Corporate governance effects of digital finance: evidence from corporate tax avoidance in China. *Research in International Business and Finance*. 2024. Vol. 72. Article 102526.
5. Lian X., Mu Y., Zhang W. Digital inclusive financial services and rural income: evidence from China's major grain-producing regions. *Finance Research Letters*. 2023. Vol. 53. Article 103622.
6. Mollick E. The dynamics of crowdfunding: An exploratory study. *Journal of Business Venturing*. 2014. Vol. 29. № 1. P. 1–16.
7. Belleflamme P., Lambert T., Schwienbacher A. Crowdfunding: Tapping the right crowd. *Journal of Business Venturing*. 2014. Vol. 29. № 5. P. 585–609.
8. Block J. H., Colombo M. G., Cumming D. J., Vismara S. New players in entrepreneurial finance and why they are there. *Small Business Economics*. 2018. Vol. 50. № 2. P. 239–250.
9. The 2nd Global Alternative Finance Market Benchmarking Report / Ziegler T., Shneor R., Wenzlaff K. et al. Cambridge : Cambridge Centre for Alternative Finance, University of Cambridge, 2021. 144 p. URL: <https://www.jbs.cam.ac.uk/faculty-research/centres/alternative-finance/publications/the-2nd-global-alternative-finance-market-benchmarking-report/> (дата звернення: 30.04.2026).
10. Regulation (EU) 2020/1503 of the European Parliament and of the Council of 7 October 2020 on European crowdfunding service providers for business. *Official Journal of the European Union*. 2020. L 347. P. 1–49. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32020R1503> (дата звернення: 30.04.2026).

11. Теслюк С., Матвійчук Н., Демчук Н. Краудфандинг як сучасний спосіб фінансування: проблеми та перспективи його розвитку в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. № 37. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-16>
12. Ахновська І., Левченко О. Розвиток краудфандингу для фінансування малого бізнесу в умовах інформаційної економіки. *Підприємництво та інновації*. 2021. № 16. С. 76–82.
13. Сіромаха І. О., Омельченко А. І. Краудфандинг і краудінвестинг як альтернативні форми фінансової підтримки малого та середнього бізнесу в умовах сучасних викликів. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи*. 2025. URL: <https://confmanagement-proc.kpi.ua/article/view/329463> (дата звернення: 30.04.2026).
14. Попович Д. В., Назар Н. В., Савчин Н. В. Краудфандинг як новітній спосіб фінансування в Україні. *Молодий вчений*. 2018. № 10. С. 873–876.
15. Ситник Н. І. Краудфандинг: нові можливості та тренди. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2018. № 41. С. 187–192.
16. Шевченко О. М., Казак О. О. Розвиток краудфандингу в умовах цифрової трансформації економіки України. *Ефективна економіка*. 2019. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6957> (дата звернення: 30.04.2026).
17. Краудфандинг в Україні: з миру по долару. InVenture, 2026. URL: <https://inventure.com.ua/uk/analytics/articles/kraudfanding-v-ukrayini:-z-miru-po-dolaru-zbir-koshtiv> (дата звернення: 30.04.2026).
18. Russia will pay: KSE Institute presents updated assessment of damages caused to Ukraine's infrastructure due to the war. Kyiv School of Economics, 2024. URL: <https://kse.ua/russia-will-pay/> (дата звернення: 30.04.2026).
19. Ukraine: Rapid Damage and Needs Assessment. World Bank Group, Government of Ukraine, European Union, United Nations, 2024. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2025/02/25/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released> (дата звернення: 30.04.2026).
20. Дія.Бізнес: офіційний портал для підприємців. URL: <https://business.diia.gov.ua/> (дата звернення: 30.04.2026).
21. Спільнокошт — українська краудфандингова платформа. URL: <https://biggggidea.com/> (дата звернення: 30.04.2026).
22. Cumming D. J., Hornuf L. (Eds.) *The Economics of Crowdfunding: Startups, Portals and Investor Behavior*. Cham : Palgrave Macmillan, 2018. 282 p.

REFERENCES:

1. Chen, Z., Zhang, J., & Liu, X. (2025). Encouraging entrepreneurship through digital inclusive finance. *Finance Research Letters*, 74, 106715. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2024.106715>
2. Ding, T., Li, Y., & Zhu, W. (2023). Can Digital Financial Inclusion (DFI) effectively alleviate residents' poverty by increasing household entrepreneurship? — an empirical study based on the China Household Finance Survey (CHFS). *Applied Economics*, 55(59), 6965–6977.
3. Du, Y., Wang, Q., & Zhou, J. (2023). How does digital inclusive finance affect economic resilience: evidence from 285 cities in China. *International Review of Financial Analysis*, 88, 102709.
4. Guo, X., Wei, T., Wang, A., & Hu, H. (2024). Corporate governance effects of digital finance: evidence from corporate tax avoidance in China. *Research in International Business and Finance*, 72, 102526.
5. Lian, X., Mu, Y., & Zhang, W. (2023). Digital inclusive financial services and rural income: evidence from China's major grain-producing regions. *Finance Research Letters*, 53, 103622.
6. Mollick, E. (2014). The dynamics of crowdfunding: An exploratory study. *Journal of Business Venturing*, 29(1), 1–16.
7. Belleflamme, P., Lambert, T., & Schwienbacher, A. (2014). Crowdfunding: Tapping the right crowd. *Journal of Business Venturing*, 29(5), 585–609.
8. Block, J. H., Colombo, M. G., Cumming, D. J., & Vismara, S. (2018). New players in entrepreneurial finance and why they are there. *Small Business Economics*, 50(2), 239–250.
9. Ziegler, T., Shneor, R., Wenzlaff, K., et al. (2021). *The 2nd Global Alternative Finance Market Benchmarking Report*. Cambridge Centre for Alternative Finance, University of Cambridge. Available at: <https://www.jbs.cam.ac.uk/faculty-research/centres/alternative-finance/publications/the-2nd-global-alternative-finance-market-benchmarking-report/> (accessed April 30, 2026).
10. Regulation (EU) 2020/1503 of the European Parliament and of the Council of 7 October 2020 on European crowdfunding service providers for business. (2020). *Official Journal of the European Union*, L 347, 1–49. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32020R1503> (accessed April 30, 2026).

11. Tesliuk, S., Matviichuk, N., & Demchuk, N. (2022). Kraudfandynh yak suchasnyi sposib finansuvannia: problemy ta perspektyvy yoho rozvytku v Ukraini [Crowdfunding as a modern method of financing: problems and prospects of its development in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (37). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-16>
12. Akhnovska, I., & Levchenko, O. (2021). Rozvytok kraudfandynhu dlia finansuvannia maloho biznesu v umovakh informatsiinoi ekonomiky [Development of crowdfunding for small business financing in the conditions of information economy]. *Pidpriemnytstvo ta innovatsii*, (16), 76–82.
13. Siromakha I. O., Omelchenko A. I. Kraudfandynh i kraudinvestynh yak alternatyvni formy finansovoi pidtrymky maloho ta serednoho biznesu v umovakh suchasnykh vyklykiv [Crowdfunding and crowdinvesting as alternative forms of financial support for small and medium-sized businesses in the context of modern challenges]. (2025). *Biznes, innovatsii, menedzhment: problemy ta perspektyvy*. Available at: <https://confmanagement-proc.kpi.ua/article/view/329463> (accessed April 30, 2026).
14. Popovych, D. V., Nazar, N. V., & Savchyn, N. V. (2018). Kraudfandynh yak novitnii sposib finansuvannia v Ukraini [Crowdfunding as a new method of financing in Ukraine]. *Molodyi vchenyi*, (10), 873–876.
15. Sytnyk, N. I. (2018). Kraudfandynh: novi mozhyvosti ta trendy [Crowdfunding: new opportunities and trends]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky*, (41), 187–192.
16. Shevchenko, O. M., & Kazak, O. O. (2019). Rozvytok kraudfandynhu v umovakh tsyfrovoy transformatsii ekonomiky Ukrainy [Development of crowdfunding in the conditions of digital transformation of Ukraine's economy]. *Efektivna ekonomika*, (3). Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6957> (accessed April 30, 2026).
17. Kraudfandynh v Ukraini: z myru po dolaru [Crowdfunding in Ukraine: a dollar from the world]. (2026). InVenture. Available at: <https://inventure.com.ua/uk/analytics/articles/kraudfanding-v-ukrayini:-z-miru-po-dolaru-zbir-koshtiv> (accessed April 30, 2026).
18. Russia will pay: KSE Institute presents updated assessment of damages caused to Ukraine's infrastructure due to the war. (2024). Kyiv School of Economics. Available at: <https://kse.ua/russia-will-pay/> (accessed April 30, 2026).
19. Ukraine: Rapid Damage and Needs Assessment. (2024). World Bank Group, Government of Ukraine, European Union, United Nations. Available at: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2025/02/25/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released> (accessed April 30, 2026).
20. Diia.Biznes: ofitsiyni portal dlia pidpriemtsiv [Diia.Business: official portal for entrepreneurs]. Available at: <https://business.diia.gov.ua/> (accessed April 30, 2026).
21. Spilnocosht – ukrainska kraudfandynhova platforma [Spilnocosht – Ukrainian crowdfunding platform]. Available at: <https://biggggidea.com/> (accessed April 30, 2026).
22. Cumming, D. J., & Hornuf, L. (Eds.). (2018). *The Economics of Crowdfunding: Startups, Portals and Investor Behavior*. Palgrave Macmillan.

Дата надходження статті: 17.04.2026

Дата прийняття статті: 11.05.2026

Дата публікації статті: 22.05.2026